

Balogh Anikó

„Azért vagyunk a világon...”

Barangolás Bácskában, Bánságban, Bánátban, Torontálon,
Vajdaságban (4., befejező rész)

2013. augusztus 8-án reggel elbúcsúztunk vendéglátóinktól, valamint takaros portáiktól. Folytattuk utunkat a széles, szépen zöldellő termőföldek között lefelé, a Duna jobb partján. Honismereti vezetőnk közben népdalcsokor gyönyörű szövegeivel és dallamával kényeztetett bennünket.

A Jezava folyócska torkolatánál már messziről megpillantottuk Szendrő várának hatalmas tornyait és bástyáit. Az építmény annakidején Európa legnagyobb ilyen jellegű erőssége volt, egyszerre szolgált a török elleni védelemként és a középkori szerb királyi udvartartás, később a Hunyadiak céljaira. Történelmi események (csaták, ostromok) zajlottak le a közelében, szerződéses kötések falai között. Tulajdonosai többször változtak, szerbek és törökök birtokolták felváltva. Többször is átépítették, mind a csatározásokban, mind a két világháborúban súlyos károkat szenvedett. Jelenleg az Öregvár látogatható a turisták által. Mi is bementünk az „udvarába” – szabadtéri színpadot és nézőteret találtunk ott – megmásztuk lépcsőit,

Szendrő vára

és néztük bástyái, falai tetejéről a Duna szélesen elterülő medrét.

Kanyarogtunk a szerbiai panoráma úton, amerre a folyó haladt tovább. A víz néhol szűkebb, sziklák közé ékelt szorosokon tört át, másuttónak álcázta magát. Galambóc vára előtt például alig láttuk a túlsó partját. Galambócot még a régi rómaiak építették, őseink a honfoglalás után vették birtokba. Tornyait és kőfalait a törökök szerint kilenc eleven ördög építette a magyaroknak, akik vele szemben, a Duna bal partján felépítették László várát is. Murád szultán hadai mindent megtettek, hogy elfoglalják. A magyarok – Rozgonyi István temesi főkapitány és felesége, az Arany János által is megénekelt, szép Cicelle asszony – derekasan küzdöttek, hogy visszafoglalják. Végül – 53 év után – Mátyás király fekete hollós lobogója került a török zászlók helyére. Azóta hadászati jelentősége egyre csökkent, majd a törökök lemondtak róla. Falaira felmászni életveszélyes, ettől eltekintettünk.

Galambóc vára

Felolvastuk viszont a Rozgonyiné című verset. Az irodalmi élvezetet gasztronómiai is követte: sillópnikiken egy kis, partközeli vendéglőben frissen sült, fűszeres halat ebédeltünk.

Délután a főként magasodó sziklák között, azokat kerülgetve haladtunk. A túlsó oldali, romániai parton érdekes látványt nyújtottak a magaslatokon cigánykerekező „szél-erőművek”. Felfedeztük egy túlsó oldali táblán Baross Gábor nevét, aki közlekedésügyi minisztersége idején sokat tett az al-dunai hajózás megteremtéséért, de az egységes dunai hajózási út vonal megnyitását már nem érte meg.

Egy kis levegőzésre megálltunk Donji Milanovac-nál, kisétáltunk a mólóhoz, majd haladtunk tovább. Izgatottan vártuk a Kazán-szoros látványát. Áthaladtunk néhány, a Dunába torkolló folyócska hídján, amíg a „cél-egyenesbe” értünk. Ez a rész a Duna egyik legszebb szakasza. Időközben megtudtuk az elnevezés eredetét, hallottunk a római időkre visszanyúló próbálkozásokról a folyó és partjának járhatóvá tétele érdekében. Láttuk Traianus római császárnak a jobb-parti sziklába vésett emléktábláját. Bővültek ismereteink Széchenyi István és Vásárhelyi Pál folyószabályozási terveiről és a feltérképezésről, a Vaskapu csatorna hajózhatóvá tételéről, valamint a Millennium évében tartott

Kicsi kolostor a román oldalon

megnyitó ünnepségről méltatlanul mellőzött magyarokról.

A Kis- és Nagy Kazán-szorosok mellett elhaladva, élesen jobbra kanyarodva át haladtunk a Vaskapu erőmű gátkoronáján, majd a szerb-román határállomáson is.

A gátról beláttunk az erőmű hatalmas, tengergyáró hajók befogadására is alkalmas zsilip kamráiba. Megtudtuk, hogy az erőmű gátjának vízszint duzzasztó hatására a Duna mindkét partján elborította az ottani településeket, később azonban a vízszint fölött újra felépítették őket. Víz alá került Jókai Mór „Senki Szigete” a legendás Ada-Kaleh is. Már semmi nem látszik ki belőle, emlékeit csak régi képek és elbeszélések őrzik. (Szerk. megj.: a füzetek májusi és júniusi számaiban olvasható róla.)

Már esteledett, amikor első romániai szálláshelyünkre, a 963-as folyamkilométernél található „Duna Csillaga” nevű szállodába megérkeztünk. Vacsorával vártak. Az étterem terasza a Duna vize fölé, cölöpökre épült, étkezés közben is érezni lehetett a folyó – hőséget kissé enyhítő – jelenlétét, illatát. Néhányan nem tudunk ellenállni a késői fürdőzés csábító lehetőségének. Bár a Dunát már Ingolstadt-tól Bajáig végig kajakoztam, még soha nem volt alkalmam arra, hogy éjszaka, ilyen sima, langyos vízbe merüljek. Ahogy úsztam, mozdulataimtól fodrozódott, éppen csak annyira, hogy érezem bőrömön a simogatását. Alattam hallgatott a titokzatos, sötét mélység, fölöttem az ég csillagos burája, a távolban Orsova esti fényei ragyogtak – így, együtt felejthetetlenek.

Augusztus 9. Ez a nap is a különleges élményeké. Szobánk ablaka és erkélye keletre nyílt, pirkadatkor kiosontam, hogy meglessem a napfelkeltét. A kulturálnak mondható szálloda környezete még nagyon lehangoló, elhanyagolt, gazos, szemetes domboldal. A napot egy csúnya házikó és elektro-

mos vezetékek, oszlopok takarták el. Alkalmam volt végignézni a környékbeli kutyák hajnali randevúját, majd nászát is, mire a fénysugarak kibukkantak a háztető mögül, narancssárgára festették az eget, és rózsaszínre a vizet, amelyről még az éjszakai páratartó sem libbent el.

Reggelizés közben is gyönyörködtünk a Kis Kazán-szoros látványában. A Duna két, szemben lévő partjának sziklái alul majdnem összeérnek, nagy V betűhöz hasonló nyílást alkotnak.

Kora délelőtt a társaság többsége két nagy, ponyvatetős, motoros ladikkal a vízre merészkedett, hogy közlőről megtekintse a Kazán-szorosokat. Magam azért nem tartottam velük, mert régebben egyszer már jártam ott egy naszád fedélzetén, és sok fényképet is készítettem. Ezúttal a ladikázás helyett úsztam egy nagyot, majd leheveredtem egy nagyon kényelmes, állítható ernyős napozóágyra, és élveztem az édes semmittevést...

Visszatérve a többiek elmesélték, hogy bent jártak két kisebb barlangban, melyeknek a víz felől volt bejárata, és látták Traianus római császár sziklába vésett emléktábláját, valamint Decebal dák király óriási, sziklába vájt dombormű arcát is.

Ebédünket is a teraszon fogyasztottuk el. Kora délután gyalogtúrára indultunk a víz fölé magasodó „Nagy Sukarra”. Ez a föl-

A gyalogtúrázók csoportja

felé mászás könnyebb volt, mint amilyenre számítottam. Ritkás, alacsonyabb fákkal, kövekkel borított erdei út vezetett a bozótos fennsíkra, amelynek peremén szemben találtuk magunkat a szerb oldali, hatalmas, 786 m magas Nagy Strbac sziklával.

Kiültünk a kövekre, és gyönyörködtünk az alattunk feltárult látványban, a délutáni ragyogástól zöld színű vízben, rajta a motorcsónakok bajuszában, a sziklás túloldalon szalagként látszó panoráma útban, amelyen előző nap errefelé haladtunk, és fényképeztünk.

Kellemesen elfáradva – magam még egy újabb, késői úszás után – tértünk nyugovóra.

Másnap, augusztus 10-én, a korai indulás előtt néhányan még megmártóztunk az álmos Dunában. Autóbuszunkkal Orsova felé kanyarodtunk vissza. Megálltunk a modern, betonból épített templomnál. Bejárata mellett fehér márványtábla emlékezteti a látogatókat arra, hogy a közelben volt elásva 1849-1853 között a magyar Szent Korona. Később a rejtekhely fölé kis „koronázó” kápolnát emeltek a magyarok, de az a felduzzasztott Duna vize alá került.

A templom belül sokkal szebb, mint amilyennek külsejéről feltételeztem. Nemesen egyszerű, fehér falakkal, hosszú, bordó szőnyeggel, természetes fa berendezéssel és gerendákkal. Legszebb dísz a különlegesen kialakított tető nyílásán át az oltárra özönlő fény.

Futottunk egy kört a piacon, gyümölcsöket és helyi ínycségeket vásároltunk az útra, majd Herkulesfürdő felé vettük az irányt. Hogy az úti célhoz méltó, romantikus hangulatba kerüljünk, Gyuri bácsi megszólaltatta a „Kék-Duna”, „A Duna hullámain” és a „Herkules-fürdői emlék” című keringők fülbemászó dallamait.

A hajdanán híres-nevezetes gyógyfürdőhely, melynek Erzsébet királyné és udvar-

Csoportkép Herkules lábainál

tartása is gyakori vendége volt, ma már csak romjaiban – remélhetőleg felújításra várva – őrzi a régi pompát, szépséget, életörömet. Bekukkantottunk a lezárt, romos épületek ablakain, felkaptattunk egy kis ortodox kápolna lépcsőin, megnéztük belül, csoportképet készítettünk a Herkules szobor lábainál, gyönyörködtünk a Cserna vadregényes völgyében, hallottuk hőforrásainak csobogását, lefényképeztem a kecses zenepavilon korlátjának és tetejének rozsdásodó fém csipkéit, megsimogattam az óriás mamutfenyő törzsét – sajnos, ennél többre nem jutott az időnkből.

Nagy út volt még előttünk: Havasalföld és a Transalpina panorámaút! A „nagy” jelző több értelemben is érvényes rá. Románia és a Kárpátok hegláncának legmagasabb, végig 2000 méter fölött, észak-déli irányban, az Olt és a Zsil völgyei között haladó közútja. 1935 óta volt járható, a II. világháború idején a németek hozták rendbe, később azonban 70 éven át nem lehetett használni. 2009–2012 között a román kormány hozzájárulásával végig leaszfaltozták, rendezték az út menti töltéseket, felszerelték a korlátokat, stb. Az út végig gyönyörű és félelmetes egyben. Legmagasabb pontja az Urdele-hágó 2145 méterrel érinti a felhőket.

A kilátás fantasztikus élményt nyújt. Lépésben kanyarogtunk följebb és följebb. Amikor már semmi nem volt előttünk a felhőkön kívül, egy-egy újabb kanyar után újabb emelkedő következett. Elhaladtunk Ranca mellett – amely ma Románia legújabb, legfelkapottabb síterepe –, megkerültük a Papsa kúpját, majd a Cerbu tetőn lévő autós parkolóban megálltunk, körülnéztünk a kirakodóvásár és a kiütőskálács-sütő bódék között, és gyönyörködtünk a körpanorámában. Életemben nem láttam még az élénk társulató tájhoz hasonlót. Fák ott már nem nőnek, mindenütt sziklák és tavacsakáknak tűnő mélyedések, vastag, puha, alacsony sás-szerű növényzet. Körben a hegyek, közöttük, fölöttünk csak a felhők és a nyiladékok közül előtörő fénysugarak. Láttuk, honnan jöttünk, és merre vezet még tovább az út. Lassan, a kanyarokat kicentizve araszoltunk lefelé a Lotru völgyébe. Erős idegzetű sofőrünk mesterien végezte munkáját, mi, utasai még a lélegzetünket is visszafojtottuk, amíg le nem értünk.

Utolsó szálláshelyünk a Bukovinából visszatelepült székelyek által lakott Csernakeresztúron volt. A falucska széles Fő-útját nagyjából egyforma, gondozott házak, kertek szegélyezik, mindenütt a szorgalmas munka eszközeit és jeleit láttam. Zenés, hangulatos, közös vacsorán vettünk részt,

A panoráma-út

majd hamisítatlan falusi portákon, régi parasztbútorok között, faragott ágyakon hajtotuk álomra fejünket.

Augusztus 11-én reggel a nap még nem döntötte el, hogy süssön-e vagy nem. Bőséges reggeli után mindannyian elmentünk a vasárnapi misére, melyen Tóth János atya beszélt hozzánk. A lelki táplálékfelvételt követően hazafelé indultunk a Maros völgyében.

Marosillye, Bethlen Gábor szülőháza

Marosillyén betértünk Bethlen Gábor volt erdélyi fejedelem szülőházába, ahol a falakra függesztett tablók hú képet nyújtottak a történelmi személyiség életéről, tetteiről, építkezéseiről. Felolvastuk Áprily Lajos hozzá írott versét.

Megálltunk még a nevezetes zarándokhelyen Máriaradnán, és föllépkedtünk a most éppen felújítás céljából felállványozott kegytemplomhoz. Valódi szépségét csak egy plakáton láthattuk. Nagyon tetszett szép, barokk orgonája.

Kissé megfáradva, megszomjazva, útba ejtettük a környék nevezetes borvidékén Ópálost, ahol egy hangulatos fogadóteremben borkóstolón vettünk részt. A fopiszkálókra szúrt oliva-olajos kenyérkatonákat a könynyútól a testesig vezető skála sorrendjében különféle borokkal öblítettük le a torkunkon, miközben kellemes, „virágos” hangu-

latba kerültünk, és ajándéknak szánt nedűket is vásároltunk.

Utolsó, megmaradt koszorúkat még elvittük Aradra, és elhelyeztük a Szabadság-szobor talapzatán Kiss Ernő bronz domborművénel, amely fölött a bronz Hungária bronz koszorút emel az égre a vértanúk örök emlékezetéül.

Hálás köszönet illeti honismereti vezetőinket azért, hogy ez a délvidéki kirándulás is több volt egy átlagos turistaútnál. Nemcsak néztünk, hanem láttunk, megértettünk, és éreztünk is mindent, amit számunkra szeretettel megmutattak, és felkínáltak. És emlékeztünk őseinkre, erdélyi örmény – székely-magyar gyökereinkre.

Beszámolóm elkészítése – bár sok időt igényelt – nagy örömmel is járt. A szerzetét szállingózásra hajlamos emlék-foszlanynokat szépen időrendbe raktam, és fölfűztem egy képzeletbeli fonalra, remélve, hogy ilyen módon tovább megmaradnak.

Fogolyán-est

2013. november 24-én az örmény katolikus templomban, (Budapest XI, Orlay u. 6.) a szentmise után a Zeneagapén Fogolyán Kristóf ifj. művész kápráztatta el közönségét. Elhangzott: J. S. Bach: Air, Bist du bei mir és Vivaldi G-moll koncertje.

Felhívás

Az Erdélyi Magyarörmények Szövetsége (EMÖSZ) elkezdte az Erdélyben élő és innen elszármazott örmények helyzetének szakzerű feltérképezését és feldolgozását. A felmérés célja az örmény identitás, az érdeklődési körök és igények felkutatása a jövő építése céljából, a történelmi és családfakutatások segítése.

A szokásos papír formában eljuttatott kérdőív mellett (amit szándékunkban van mindenkinek eljuttatni) a felmérést nagyban megkönnyíti az elektronikus változat, amelyet a következő adatlapon lehet elérni:

facebook.com/emosz2013, vagy egyszerűen a saját Facebook oldalon az Erdélyi Magyarörmények Szövetsége-re való rákeresés útján.

Bízunk abban a pozitív hozzáállásban és segítészándékban, amellyel mindenki a maga módján az erdélyi magyar-örménység életének szervezését segíti, és köszönjük, hogy kitölti az adatlapot.

dr. Puskás Attila elnök, EMÖSZ

Szentpéteri József Ötvös Iparművészeti Stúdió

várjuk szeretettel

Helyszín: a XI. Bp. Gazdagrét-Csíkihegyek Általános Iskola
fsz. technika terme. 1118. Bp. Csíki-hegyek u.13-15.

Időpont: 2013. október 7-től hétfőnként **16 órától 18 óráig gyermek** alkotóműhely,
18 órától 20 óráig felnőtt stúdiófoglalkozás.

Részvétel: anyagköltség, támogatásoktól függően változhat.
4000Ft/hó gyermekeknek, **5000Ft/hó** felnőtteknek Testvérkedvezmény!

Lehetőséget nyújtunk az **ötvös** kézműves technikák, mint **ékszerkészítés**, vörösréz és sárgarézelemes **domborítás**, **forrasztás**, **öltözködés-kiegészítők** készítésére, **tűzzománcozás**, **huzaltechnikák**, **kőfoglалás** megismerésére és kipróbálására. Szentpéteri alkotóműhelyünkben igazi **egyedi** alkotások születnek, melyeket kiállítunk **kiállításainkon**, kiegészítik **játszóházaink**, táboraink.

Az elkészített tárgyak a **tanulók tulajdonát** képezik.

Ígény szerint különböző művészeti szakiskolákra **felkészítő tanfolyamot** indítunk.

Mindenkiben ott az alkotó ember, mi ezt igyekszünk felfedezni és kibontakoztatni.

Jelentkezés: **Borosnyay Klára** ötvösművésznél

T.: 06 20 534 1563 borosnyay.klara@szeptepeteri-studio.hu www.szeptepeteri-studio.hu